

Sodišče: Vrhovno sodišče

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSRS:2022:II.IPS.16.2022

Evidenčna številka: VS00059923

Datum odločbe: 27.07.2022

Opravična številka II.stopnje: VSL Sodba II Cp 1504/2020

Senat: Karmen Igljč Stroligo (preds.), mag. Nina Betetto (poroč.), dr. Ana Božič Penko, mag. Matej Čujovič, dr. Mateja Končina Peternel

Odločba US: Up-94/23-30 z dne 2. 1. 2025:

Sodba Vrhovnega sodišča št. II Ips 16/2022 z dne 27. 7. 2022 se razveljavi in zadeva se vrne Vrhovnemu sodišču v novo odločanje. **Področje:** CIVILNO PROCESNO PRAVO - IZVRŠILNO PRAVO - ODŠKODNINSKO PRAVO - USTAVNO PRAVO

Institut: povrnitev premoženjske škode - prodaja stanovanja v izvršilnem postopku - odškodninska odgovornost države za delo sodišča - začetek teka subjektivnega zastaralnega roka - pravnomočnost sklepa o domiku - trditvena podlaga odškodninske tožbe - protipravnost ravnanja sodišča - kvalificirana protipravnost - sorazmernost med višino terjatve in vrednostjo predmeta izvršbe - sorazmernost posega - pravica do doma - milejši ukrep - sodba ESČP v zadevi Vaskrsić proti Sloveniji - tehtanje ustavnih pravic v koliziji - varstvo dolžnika v izvršilnem postopku - pravica do sodnega varstva - dopuščena revizija - ugoditev reviziji - zavrnitev tožbenega zahtevka

Zveza: Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) člen 8. URS člen 22, 23, 26, 33. ZIZ člen 71, 71/1, 71/2, 71/2-2, 71/3, 71/4, 74, 169, 169/1, 169/4, 169/5, 169/6, 181, 194, 194/2. OZ člen 352, 352/1. ZPP člen 7, 212, 339, 339/2, 339/2-8

Jedro

Vrhovno sodišče pritrjuje stališču nižjih sodišč, da triletni subjektivni zastaralni rok iz prvega odstavka 352. člena OZ pred pravnomočnostjo sklepa o domiku nepremičnin kupcu 15. 5. 2014 ni mogel začeti teči, saj tožnica takrat, glede na to, da je zoper izdani sklep o domiku vložila pritožbo, še ni mogla vedeti za obstoj škode. Kot je pravilno pojasnilo že pritožbeno sodišče, je pri opredelitvi trenutka subjektivnega spoznanja relevantno tudi obdobje, ko je imela tožnica možnost razveljaviti učinke javne dražbe, torej (z vložitvijo pritožbe) odvrniti (odpraviti) škodo. Vsaj do trenutka, ko je sklep o domiku postal pravnomočen, je bila torej v negotovosti, ali ji bo škoda sploh nastala. Pomembno je, da je pritožbeno sodišče tožničino pritožbo zoper sklep o domiku, kljub temu da jo je zavrnilo, vsebinsko presoјalo, pri tem pa ni bilo ugotovljeno, da bi tožnica z vložitvijo pritožbe zlorabila svojo pravico do pravnega varstva v pravnem postopku.

V konkretnem primeru je bilo na tožnici trditveno (in dokazno breme) glede dejstev, ki utemeljujejo zaključek o protipravnosti toženkinega ravnanja v spornem izvršilnem postopku. Stanje dolga na dan sporne prodaje je bilo tožnično trditveno in dokazno breme, ki mu je po presoji Vrhovnega sodišča zadostila. Revizijski očitki, da je pritožbeno sodišče prekoračilo tožnično trditveno podlago in neutemeljeno ugotavljalo dejansko stanje, ni utemeljen.

Glede okoliščin konkretnega primera po presoji Vrhovnega sodišča izvršilnemu sodišču ni mogoče očitati, da je ravnalo protipravno, teža posega (v tožnično pravico do doma) pa je bila sorazmerna zasledovanemu cilju (poplačilo upnikov). Izvršilno sodišče je v izvršilnem postopku namreč ravnalo v skladu z določbami tedaj veljavnega ZIZ. Najprej je omejilo izvršbo na drugo nepremičnino (garažo) in šele potem, ko ta ni bila uspešna, nadaljevalo z izvršbo na stanovanje in shrambo. Izvršbo je večkrat odložilo, izvršilni postopki zoper tožnico so tekli že dlje časa (začeli so se najkasneje v letu 2010), njen dolg (7.923,69 EUR oziroma 4.523,69 EUR, upoštevajoč le terjatev upnika D., d. d., ki ni predlagal odloga izvršbe), pa ni bil minimalen. Tožnica tudi ni zatrjevala, da bi bil mogoča izvršba na kakšna druga izvršilna sredstva (plačo, TRR), s predlaganim odlogom in omejitvijo izvršbe pa ni bila uspešna. Izvršilno sodišče je presodilo, da tožnica ni navedla stanja dolga, glede omejitve na shrambo pa je bilo jasno, da glede na vrednost shrambe njena prodaja ne bi zadoščala za poplačilo njenih dolgov.

Sodna prodaja tožničinega stanovanja je bila v obravnavani zadevi nujen ukrep za uresničitev upnikove pravice do učinkovitega sodnega varstva.

Dejansko stanje v zadevi ESČP Vaskrsić proti Sloveniji z dne 25. 4. 2017 (pritožba št. 31371/12) tudi ni primerljivo z obravnavano zadevo.

Izrek

I. Reviziji se ugotovi in se sodba sodišča druge stopnje v II. točki izreka, v delu, s katerim sta bili zavrnjeni pritožbi tožene stranke in stranskega intervenienta, spremeni tako, da se pritožbama tudi v tem delu ugotovi in se sodba sodišča prve stopnje v I. točki izreka spremeni tako, da se tožbeni zahtevek zavrne.

II. Tožeča stranka mora v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti stroške postopka pred sodiščema prve in druge stopnje, in sicer toženi stranki 4.777,28 EUR in stranskemu intervenientu 3.205,60 EUR, oboje z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti, določenega v tej točki izreka, do plačila.

III. Tožeča stranka mora v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti toženi stranki njene revizijske stroške v znesku 1.164,98 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti, določenega v tej točki izreka, do plačila.

Obrazložitev

Dosedanji potek postopka

1. Tožnica (v nadaljevanju tudi "dolžnica") s tožbo z dne 7. 9. 2017 od toženke zahteva plačilo odškodnine

za nepremoženjsko in premoženjsko škodo v skupni višini 85.607 EUR zaradi protipravnega ravnanja Okrajnega sodišča v Piranu v izvršilnem postopku. Zatrjuje, da njeno stanovanje v izvršilnem postopku ne bi smelo biti prodano, saj bi moralo izvršilno sodišče poseči po milejšem ukrepu. Za poplačilo njenih dolgov bi zadoščala kupnina od garaže, ki pa zaradi napačne označbe v odredbi v prodaji ni bila prodana. Vrednost prodanih nepremičnin (stanovanja s shrambo) je bila tudi nesorazmerna s stanjem njenega dolga.

2. Sodišče prve stopnje je toženki naložilo, da tožnici plača 57.680 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe (I. točka izreka), višji tožbeni zahtevek je zavrnilo (II. točka izreka). Odločilo je, da mora toženka tožnici povrniti pravdne stroške v znesku 3.146,55 EUR, stranski intervenient pa mora tožnici povrniti pravdne stroške v znesku 3.478,93 EUR, oboje z zakonskimi zamudnimi obrestmi (III. točka izreka).

3. Sodišče druge stopnje je delno ugodilo pritožbama toženke in stranskega intervenienta ter izpodbijano sodbo v III. točki izreka spremenilo tako, da je znesek pravnih stroškov, ki jih mora toženka povrniti tožnici, znižalo za 1.375,28 EUR (s 3.146,55 EUR na 1.771,27 EUR), tožnica pa mora stranskemu intervenientu povrniti pravdne stroške v znesku 972 EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi (I. točka izreka). Sicer je pritožbi toženke in stranskega intervenienta zavrnilo, v celoti pa je zavrnilo tožnično pritožbo ter v izpodbijanem in nespremenjenem delu potrdilo sodbo sodišča prve stopnje (II. točka izreka). Odločilo je, da mora tožnica stranskemu intervenientu povrniti stroške pritožbenega postopka v znesku 223,99 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi (III. točka izreka).

Dopuščena revizijska vprašanja

4. S sklepom II DoR 413/2021 z dne 15. 12. 2021 je Vrhovno sodišče na toženkin predlog dopustilo revizijo glede vprašanj:

1. Ali je materialnopravno pravilna odločitev glede vprašanja zastaranja?

2. Ali je sodišče druge stopnje ugotavljalo dejansko stanje onkraj trditvene podlage tožeče stranke in s tem kršilo določbi prvega odstavka 339. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP) in 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP?

3. Ali je, upoštevaje okoliščine konkretnega primera, materialnopravno pravilna presoja, da je bilo ravnanje tožene stranke protipravno, oziroma ali je, upoštevaje okoliščine konkretnega primera, presoja sodišča druge stopnje, da je bil poseg v tožnično pravico do spoštovanja doma nesorazmeren ukrep za varstvo interesov njenih upnikov, pravilna?

4. Ali je sodišče druge stopnje kršilo določbo 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP pravnega postopka z opustitvijo opredelitve do konkretnih, obrazloženih pritožbenih ugovorov tožene stranke?

Dejanski okvir spora

5. Bistvene dejanske ugotovitve sodišča prve in druge stopnje, na katere je Vrhovno sodišče v skladu s tretjim odstavkom 370. člena ZPP vezano, so naslednje:

- Zoper tožnico (dolžnico) se je v (vodilni in pristopnih) izvršilnih zadevah več upnikov pred Okrajnim sodiščem v Piranu vodila izvršba na njenih nepremičninah: stanovanju¹ z ugotovljeno vrednostjo 136.250

EUR, shrambi² z ugotovljeno vrednostjo 2.030 EUR in pokritem parkirišču oziroma garaži³ z ugotovljeno vrednostjo 16.720 EUR.

- Izvršilno sodišče je z odredbo o prodaji nepremičnin z dne 28. 5. 2012 odredilo prodajo navedenih treh dolžničnih nepremičnin v izvršilnih zadevah upnikov (družbe A., d. o. o., v glavni izvršilni zadevi In 141/2009 ter upnikov družbe B., d. d., v pristopni izvršilni zadevi In 247/2010) in C. C. v pristopni izvršilni zadevi In 25/2011) na javni dražbi, ki je bila razpisana za 10. 7. 2012. K izvršbi je pristopila tudi upnica Republika Slovenija (toženka). Na prvem dražbenem naroku tožničine nepremičnine niso bile prodane.

- Izvršilno sodišče je na tožničin predlog omejilo izvršbo na garažo, ki na prvih dveh javnih dražbah ni bila prodana.⁴ V odredbi o prodaji z dne 23. 5. 2013 je odredilo, da bo predmet prodaje na tretji javni dražbi 4. 7. 2013⁵ nepremičnina z ID znakom 000-000-24 (prej 000-000-43),⁶ last dolžnice, ki v naravi predstavlja pokrito parkirišče v skupni parkirni hiši v kletnih prostorih večstanovanjskega objekta na naslovu ..., v vrednosti 16.720 EUR.

- Upnici družba A., d. o. o., in družba B., d. d., sta nato umaknili izvršilni predlog. Toženka pa je sporočila, da je tožnica svojo obveznost delno poravnala (izvršba je bila v tem delu ustavljena), preostanek pa se je zavezala plačati v roku dveh mesecev, zato je predlagala preklic razpisane dražbe 4. 7. 2013. Sledil je preklic dražbe in odlog izvršbe s prodajo nepremičnin do 31. 8. 2013, dražba je bila nato odložena še do 30. 10. 2013.

- Tudi na tretjem prodajnem naroku (7. 1. 2014) garaže ni bilo mogoče prodati niti za polovico ugotovljene vrednosti,⁷ zato je izvršilno sodišče s sklepom z dne 15. 1. 2014 ustavilo izvršbo na garaži, pri tem pa sklenilo, da bo izvršbo nadaljevalo na drugih dveh nepremičninah.

- Izvršilno sodišče je z odredbo o prodaji z dne 12. 2. 2014 odredilo prodajo na prvi javni dražbi 27. 3. 2014 za nepremičnino z ID znakom 000-000-23⁸ v naravi kletna shramba, in za nepremičnino z ID znakom 000-000-25,⁹ v naravi dvosobno stanovanje v pritličju večstanovanjskega objekta na naslovu ..., ki ni bila uspešna. Izvršba na stanovanje s shrambo je bila vodena na predlog štirih upnikov (In 25/2011 upnika C. C., In 164/2012 upnice Republike Slovenije, In 184/2013, In 185/2013 in In 190/2013 upnika D., d. d., In 389/2013 in In 69/2014 upnika E., d. o. o.¹⁰).

- Dolžnica ni bila uspešna s predlogom za odlog in omejitev izvršbe na kletno shrambo (v njem nepremičnino označuje enako kot izvršilno sodišče z ID znakom: 111-111-23, kar je ID znak stanovanja); izvršilno sodišče je s sklepom z dne 7. 3. 2014 oba njena predloga zavrnilo, odločitev pa je s sklepom I Ip 209/2014 z dne 12. 5. 2014 potrdilo tudi pritožbeno sodišče. Iz obrazložitve sklepa izvršilnega sodišča z dne 7. 3. 2014, izhaja, da znaša terjatev pristopnega upnika D., d. d., 4.523,69 EUR.¹¹

- Pred drugim prodajnim narokom je bila s sklepom z dne 8. 5. 2014 na predlog upnika iz vodilne izvršilne zadeve C. C., čigar začetna terjatev je znašala 6.300 EUR, izvršba zanj odložena do 4. 7. 2014. Tožnica je v njegovo korist izvedla več delnih plačil (2.000 EUR 28. 6. 2013, 2.000 EUR 20. 8. 2013 in 2.000 EUR 29. 4. 2014), končno plačilo (1.000 EUR) pa je izvedla 5. 8. 2014; upnik je izvršilni predlog umaknil 15. 8. 2014.

- Tožnica je pred drugim prodajnim narokom izvedla tudi dve delni plačili na račun dolga do upnice iz pridružene zadeve toženke, katere začetna terjatev je znašala 8.555,64 EUR (2.000 EUR 28. 6. 2013 in

2.500 EUR 13. 5. 2014). Republika Slovenija je 22. 5. 2014 (torej po drugem prodajnem naroku) umaknila predlog za izvršbo za plačanih 2.500 EUR in ob tem izvršilnemu sodišču sporočila, da znaša njena terjatev še 2.400 EUR. Predlagala je odlog izvršbe do 15. 9. 2014, v zvezi s katerim je pojasnila, da je štela, da bo zaradi odloga izvršbe za vodilnega upnika dražba preklicana, zato dodatnega predloga za odlog ni podala. Podredno, če izvršilno sodišče ne bi odložilo izvršbe, je vložila pritožbo zoper sklep o domiku.¹² S sklepom z dne 30. 5. 2014 je izvršilno sodišče delno ustavilo izvršbo za plačanih 2.500 EUR in odložilo izvršbo do 15. 9. 2014. Tega dne je Republika Slovenija izvršilno sodišče obvestila o tem, da je dolžnica poplačala vse svoje obveznosti, ter umaknila izvršilni predlog. Republika Slovenija bi sicer lahko predlog za odlog glede na datum delnega plačila (13. 5. 2014) podala pred drugim prodajnim narokom 15. 5. 2014.

- Na podlagi odredbe o prodaji z dne 27. 3. 2014 je bila 15. 5. 2014 opravljena druga javna dražba; kot predmet prodaje sta bili ponovno označeni nepremičnina z ID znakom: 111-111-23 (ID znak stanovanja), v naravi kletna shramba, in nepremičnina z ID znakom: 111-111-25 (ID znak garaže), v naravi dvosobno stanovanje v pritličju večstanovanjskega objekta na naslovu Na tej dražbi sta bili obe nepremičnini (ponovno označeni z ID znakom: 111-111-23 in 111-111-25)¹³ prodani in istega dne domaknjeni kupcu za ceno 80.600 EUR. Sklep o domiku je postal pravnomočen z izdajo sklepa pritožbenega sodišča I Ip 353/2014 z dne 9. 9. 2014 .

- Na dan 15. 5. 2014 je imela tožnica do upnikov, ki so predlagali izvršbo na stanovanju, dolg v višini (približno) 7.923,69 EUR (1.000 EUR + 2.400 EUR + 4.523,69 EUR) oziroma 4.523,69 EUR, upoštevajoč le terjatev upnika D., d. d., ki ni predlagal odloga izvršbe. Toženka ni dokazala, da je dolg na ta dan iz naslova glavnice brez upoštevanja obresti znašal 19.278,42 EUR.

- S sklepom izvršilnega sodišča z dne 16. 9. 2014 sta bili nepremičnini izročeni kupcu, dolžnica pa je bila pozvana k izpraznitvi in izročitvi nepremičnin kupcu. Dne 18. oziroma 19. 5. 2016 je bila deložirana iz stanovanja, kjer je živela skupaj s hčerko in dvema vnukoma.

- Na podlagi sklepa o poplačilu z dne 18. 2. 2015 so bili iz kupnine (80.600 EUR) poplačani stroški izvršilnega postopka (v zadevah In 184/2013, In 185/2013, In 190/2013, upnika D., d. d.), davek na promet nepremičnin in terjatev upnika D., d. d. (skupaj 4.754,61 EUR). Preostanek kupnine (74.224,86 EUR) je bil vrnjen dolžnici.

- Tožnica je v svojih vlogah v izvršilnem postopku zatrjevala svojo finančno in socialno stisko (tudi bivanjsko v primeru prodaje stanovanja) ter opozarjala na nesorazmernost posega.¹⁴

Nosilni razlogi sodišč prve in druge stopnje

6. Sodišče prve stopnje je presodilo, da je podana protipravnost toženkinega ravnanja, ker izvršilno sodišče, ki je sicer ravnalo tako, kot mu je nalagal tedaj veljavni Zakon o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju ZIZ), ni upoštevalo, da prodana nepremičnina pomeni edini dom tožnice in njene družine, da bi bil lahko dolg tožnice poplačan tudi z drugim izvršilnim sredstvom, in sicer z drugo nepremičnino (garažo), ki bi jo moralo sodišče opisati zemljiškoknjižno pravilno že v odredbi o prodaji (večkrat), in da so bili v trenutku prodaje nepremičnine 15. 5. 2014 dolgovi tožnice minimalni, kar je razvidno iz številnih umikov predlogov izvršilnega postopka, med drugim tudi toženke, ki je predlog za izvršbo umaknila pred razdelilnim narokom in pred izdajo sklepa o poplačilu. Sodišče je zato ugodilo tožbenemu zahtevku v delu, ki se nanaša na plačilo razlike med ocenjeno vrednostjo stanovanja in shrambe v znesku 138.280 EUR in

prodano vrednostjo v znesku 80.600 EUR (57.680 EUR). Ugodilo je tudi zahtevku, ki se nanaša na zakonske zamudne obresti od vložitve tožbe dalje, saj je toženka najpozneje takrat prišla v zamudo.

7. Sodišče druge stopnje je drugače kot sodišče prve stopnje presodilo, da napačna označba nepremičnin z ID znakom v odredbi o prodaji z dne 18. 11. 2013, pa tudi v predhodnih odredbah o prodaji, potencialne kupce ni mogla spraviti v zмотo o predmetu prodaje (in o njegovi vrednosti), saj je bil ta v odredbi jasno opisan kot "pokrito parkirišče v skupni parkirni hiši v kletnih prostorih večstanovanjskega objekta na naslovu ...". Pojasnilo je, da tudi dejstvo, da je bilo stanovanje s shrambo prodano na dražbi 15. 5. 2014, odrejeni z odredbo o prodaji, ki prav tako vsebuje napačen zapis ID znaka stanovanja in shrambe ter pravilen opis predmeta prodaje v naravi, dokazuje, da napačen ID znak predmeta prodaje v odredbi o prodaji, ob pravilnem opisu predmeta prodaje v naravi, pri zainteresiranih kupcih ne povzroči zmotе. Napačna označba ID znaka nepremičnine (garaže) v odredbi o prodaji je torej po presoji pritožbenega sodišča nepravilnost (očitna pisna pomota), ki v okoliščinah konkretnega primera ne izpolnjuje standarda kvalificirane napačnosti. Neuspeh tretjega dražbenega naroka ne izvira iz sfere izvršilnega sodišča. Pritrdilo pa je stališču sodišča prve stopnje, ki je podlago za odškodninsko odgovornost države našlo v dejstvu, da izvršilno sodišče v okviru nadaljnjih izvršilnih dejanj ni presojalo sorazmernosti posega (izvršba na stanovanje) v ustavno varovane dobrine tožnice, predvsem v njeno pravico do spoštovanja doma. V okoliščinah konkretnega primera teža posega namreč ni bila sorazmerna zasledovanemu cilju oziroma je pravica do doma pomembnejša pravna vrednota od pravice upnikov do izvršbe. Dopolnilo je ugotovljeno dejansko stanje in na podlagi listinskih dokazov, ki jih je ponovno presojalo, ugotovilo, da je stanje dolga na dan 15. 5. 2014 (približno 7.923,69 EUR oziroma 4.523,69 EUR, upoštevajoč le terjatev upnika D., d. d., ki ni predlagal odloga izvršbe). Ker je tožnica poplačevala svoj dolg (njen dolg se je zmanjševal, največja upnika sta se tudi strinjala z dinamiko delnih plačil oziroma sta v ravnanju tožnice prepoznala namero, da v celoti poravnava svoj dolg do nji), bi moralo izvršilno sodišče, ki je zavezano (tudi) ustavnemu načelu socialne države, predvideti, da lahko prodaja stanovanja tožnico pahne v še hujšo socialno stisko. S prilagoditvijo dinamike izvršbe finančnim zmožnostim tožnice, ki je pri poplačevanju dolga pokazala potrebno resnost in zavzetost, bi lahko preprečilo poglobitev njene socialne stiske, ne da bi resno ogrozilo interese upnikov. Zato je izvršba na stanovanje za tožnico pomenila nedopustno trdoto, kar potrjuje tudi okoliščina, da je bila toženka na dan 15. 5. 2014 (poleg družbe D., d. d.) edini upnik, glede katerega se je lahko opravila dražba.

Navedbe strank v reviziji

8. Toženka vlaga zoper pravnomočno sodbo sodišča druge stopnje revizijo zaradi zmotne uporabe materialnega prava in bistvene kršitve določb pravnega postopka. Glede prvega dopuščene vprašanja uveljavlja kršitvi po 8. in 14. točki drugega odstavka 339. člena ZPP, ker sodišče ni obrazložilo, zakaj je subjektivni triletni zastaralni rok iz 352. člena Obligacijskega zakonika (v nadaljevanju OZ) začel teči šele s pravnomočnostjo sklepa o domiku oziroma z izdajo sklepa pritožbenega sodišča I Ip 353/2014 z dne 9. 9. 2014. Ni res, da tožnica pred pravnomočnostjo sklepa o domiku ni mogla vedeti za obstoj škode. Toženka je opozorila na razloge, zaradi katerih je po ZIZ mogoče izpodbijati sklep o domiku,¹⁵ sodišči pa na to nista odgovorili. Odločilen je trenutek, ko je oškodovanec izvedel za obseg in višino škode in ne trenutek pridobitve lastninske pravice na prodanih nepremičninah in uporaba pravnih sredstev. Toženka je opozorila na stališče Ustavnega sodišča RS v odločbi Up-77/04 z dne 11. 10. 2006, da ima kupec v izvršilnem postopku s sklepom o domiku lastninsko pravico v pričakovanju, ki jo lahko prepreči le njegova lastna opustitev plačila kupnine ali nezakonitost javne dražbe, po pravnomočnosti sklepa o domiku pa le še kupčevo neplačilo kupnine, ne pa kakšna druga naknadna okoliščina (npr. umik predloga za izvršbo). Tožnici je bila škoda znana najpozneje takrat, ko je bila nepremičnina 15. 5. 2014 prodana za

znano kupnino in je bil izdan sklep o domiku, saj sta sodišči kot škodo dosodili razliko med ocenjeno vrednostjo stanovanja in shrambe v znesku 138.280 EUR in prodajno vrednostjo v znesku 80.600 EUR, torej znesek 57.680 EUR. Tožničina terjatev je zato zastarala. Tožnica kljub toženkinemu pozivu ni razjasnila navedb, kdaj je izvedela za škodo in tistega, ki jo je povzročil.

Glede drugega vprašanja toženka uveljavlja kršitev prvega odstavka 339. člena ZPP in kršitev po 8. točki drugega odstavka 339. člena ZPP ter kršitev 22. člena Ustave RS (v nadaljevanju Ustava), ker je pritožbeno sodišče prekoračilo tožničino trditveno podlago in ravnalo v nasprotju s 7. in 212. členom ZPP. Z nadomestitvijo manjkajoče tožničine trditvene podlage je kršilo toženkinino pravico do izjave. Pritožbeno sodišče tudi ni odgovorilo na toženkine pritožbene navedbe, da je že sodišče prve stopnje ugotavljalo dejansko stanje onkraj presplošnih tožničinih trditvev. Pritožbeno sodišče je tako samo ugotavljalo stanje dolga na dan 15. 5. 2015 kot edino relevantno dejstvo, na podlagi katerega je sprejelo zaključek o nesorazmernosti posega v tožničino pravico do spoštovanja doma, čeprav je bilo stanje dolga na dan sporne prodaje trditveno in dokazno breme tožnice, ki ga ta kljub večkratnim toženkinim opozorilom ni zmogla. Ni res, da toženka ni dokazala, da je dolg na dan 15. 5. 2015 znašal 19.278,42 EUR, z obrestmi pa okoli 30.000 EUR. Navedla je konkretne izvršilne postopke in sklep o izvršbi. Tožnica tega ni nikoli obrazloženo prerekala in ni konkretizirala svoje pavšalne trditve o le nekaj tisoč EUR dolga. Tožnica je oziroma bi ob povprečni skrbnosti morala in mogla vedeti, koliko je dolgovala svojim upnikom na sporni dan. Ugotovitev, da je tožnica odplačevala svoj dolg, je v nasprotju z ugotovitvijo sodišča prve stopnje, da je bila tožnica do dejanske uspešne prodaje na drugem dražbenem naroku 15. 5. 2014 v izvršilnih postopkih pasivna in se je njena aktivnost močno povečala šele po prodaji nepremičnine. Toženka je ves čas postopka z vlogami in na narokih opozarjala ne nesklepčnost tožbe in presplošne, pavšalne, nekonkretizirane in nerazumljive trditve. Zato je neutemeljen očitke izpodbijane sodbe (18. točka obrazložitve) o dokazni nepodprtosti. Sicer pa na nekonkretizirane navedbe nasprotne stranke niti ni treba odgovarjati. Pritožbeno sodišče ni odgovorilo na toženkin pritožbeni očitke v zvezi s tem. Prezrlo je tudi pritožbeni očitke o odsotnosti ustrezne tožničine trditve podlage glede vprašanja sorazmernosti. Tožnica namreč zahtevka ni utemeljevala na tej podlagi, ampak je le navedla, da je ta očitke uveljavljala v pobudi za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti pri Vrhovnem državnem tožilstvu RS in v ustavni pritožbi na Ustavno sodišče RS. Pri tem ni bila uspešna.¹⁶ Edina konkretizirana tožničina trditvena podlaga glede elementa protipravnosti je bil očitke napačnega zapisa ID znakov nepremičnin, v tem ugotovljenem dejstvu pa pritožbeno sodišče ni prepoznalo protipravnosti. Toženka je ves čas postopka opozarjala tudi na pavšalnost in nezadostnost tožničinih navedb v zvezi z domnevnim plačevanjem dolgov in temu ves čas obrazloženo nasprotovala, tožnica pa temu ni obrazloženo ugovarjala, zato bi morali nižji sodišči šteti, da je tožnica priznala toženkine navedbe glede stanja dolgov in njihovega (ne)poplačevanja. Pritožbeno sodišče ni odgovorilo na toženkine navedbe o neutemeljenosti višine škode, elementov protipravnosti in vzročne zveze. Dolžničinega dolga ne sestavlja le glavnica, ampak tudi stroški in obresti, na kar je toženka ves čas postopka opozarjala. Zgolj to, da je bila izvršba odložena glede vodilnega upnika, še ne pomeni, da tožničin dolg do njega ni obstajal.

Glede tretjega dopuščene vprašanja navaja, da je izvršilno sodišče pri odločanju upoštevalo načelo sorazmernosti. Sodišči se nista opredelili do toženkinih navedb, kolikokrat je izvršilno sodišče odložilo nepremičninsko izvršbo in kako jo je omejilo. Toženka je pojasnila, da je sodišče nepremičninsko izvršbo večkrat odlagalo, da je najprej poskusilo s prodajo pokritega parkirišča, da je nepremičninska izvršba potekala že od leta 2009 in da je bila tožnica kljub svojim obljubam, da bo dolg poravnala, vsaj pet let povsem pasivna. Višje sodišče v Kopru je v sklepu I Ip 209/2014 z dne 12. 5. 2014, s katerim je bila zavrnjena tožničina pritožba zoper sklep o zavrnitvi njenega predloga za odlog izvršbe in omejitve izvršbe, pojasnilo, da je na dolžnici trditveno in dokazno breme v zvezi s tem, da bodo le nekateri predmeti

zadoščali za poplačilo vseh obravnavanih terjatev, dolžnica pa ni navedla, katere terjatve naj bi delno že poravnala in v kakšni višini naj bi te še obstajale, in ni izkazala, da bi kupnina za eno nepremičnino zadoščala za poplačilo preostanka terjatev vseh upnikov, ki imajo biti pravico poplačani iz predmeta izvršbe. Pritrdilo je sklepu Okrajnega sodišča v Piranu In 25/2011 z dne 7. 3. 2014, da dolžnica (sedanja tožnica) za svoje trditve ni predložila nobenega dokaza niti ni predlagala izvedbe nobenega dokaza. Navajala je le, da je del terjatev že poravnala in da bo v nekaj mesecih poravnala še preostali del. Tudi ni predložila nobenega izračuna o obveznostih, ki naj bi jih že poplačala in nobenega dokaza, s katerim bi z gotovostjo izkazala svoj pristop k nadaljnjemu poplačevanju obveznosti. Že izvršilno sodišče je tožnico torej opozarjalo na pomanjkljivost trditvene podlage in dokazov glede stanja in poplačevanja dolgov, pa je tožnica nikoli ni ustrezno dopolnila in konkretizirala. Materialnopravno zmotno je umeščanje presoje sorazmernosti na dan uspešne prodaje oziroma domika nepremičnine - eventualno tehtanje sorazmernosti bi bilo smiselno ob odločanju glede morebitnega odloga in omejitve izvršbe. Zgolj tožničina navedba, da prodaja stanovanja pomeni nesorazmeren poseg v premoženje (in niti ne pravico do doma) v predlogu z dne 19. 12. 2014, ne zadosti zahtevi po vsebinskem sklicevanju na poseg v ustavno pravico. Sklicuje se na odločbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 879/2008 in II Ips 87/2020. Toženka je poudarila, da bi tožnica ob zatrjevanju, da bi se kupci lahko poplačali iz parkirnega prostora, sama poskrbela za njegovo prodajo (kar je sicer tudi obljubila). Sodišče je brez opore v trditveni podlagi pavšalno navedlo, da je tožnica že pred 15. 5. 2014 po svojih finančnih zmožnostih poplačevala svoje dolgove, saj tožnica ni nikoli zatrjevala niti izkazala svojih finančnih zmožnosti in poplačevanja dolgov. Prezrlo pa je vse toženkine pritožbene ugovore v zvezi z dolgoletnimi dolgovi tožnice do njenih upnikov, trajanjem izvršilnih postopkov in ustvarjanjem novih dolgov ter izmikanjem njihovega poplačevanju. Tožnica ni konkretizirano zatrjevala in izkazala socialne stiske. Iz spisovnega gradiva ne izhaja, da naj bi tožnica pri poplačevanju dolga pokazala potrebno resnost in zavzetost, ampak ravno nasprotno. Pritožbeno sodišče na toženkine navedbe v zvezi s tem ni odgovorilo. Odgovorilo tudi ni na toženkine ugovore o vzročni zvezi, navedbe o tožničinem pristanku k nastali škodi, da glede na kriterij Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) v tožničinem primeru ni šlo za manjši dolg (pod 1.000 EUR), da drugih primernih in manj skrajnih ukrepov ni bilo na voljo oziroma niso bili uspešni ter da je sodišče nepremičninsko izvršbo dovolilo šele, ko druga izvršilna sredstva niso bila uspešna.¹⁷ Toženka je ugovarjala, da bi tožnica lahko pokrito parkirišče proda(ja)la tudi sama, na dan druge dražbe 15. 5. 2014 pa je bilo poleg izvršilnih zadev upnikov C. C. in toženke sedem drugih izvršilnih zadev, v katerih ni bilo prav nobenih (delnih) plačil, in so bili podani predlogi za nadaljevanje izvršbe na tožničino stanovanje še v marcu in aprilu 2014. Ni jasno, kaj naj bi v takšnih okoliščinah izvršilno sodišče v letu 2014¹⁸ storilo drugače. Tožnica ni podala nobene trditve o kvalificirani napačnosti postopanja izvršilnih sodišč, na kar je toženka opozarjala ves čas postopka. Za presojo sorazmernosti posega ni relevantno dejstvo, da je tožnica po domiku nepremičnine kupcu očitno odplačevala dolgove, saj sodišče tega sklepa ni smelo več razveljaviti.

Glede četrtega dopuščene vprašanja uveljavlja kršitev po 8. in 14. točki drugega odstavka 339. člena ZPP in kršitev 22. člena Ustave, ker pritožbeno sodišče ni obrazložilo drugih predpostavk odškodninske odgovornosti – vzročne zveze, škode in krivde, toženka pa je ves čas postopka opozarjala na nesklepčnost tožbe glede navedenih predpostavk. Pritožbeno sodišče ni pojasnilo vzročne zveze med izvršilnemu sodišču očitano opustitvijo tehtanja sorazmernosti in škodo kot razliko med ocenjeno vrednostjo nepremičnine in doseženo kupnino na dražbi. Toženka je izpostavila tudi okoliščine, ki vzročno zvezo pretrgajo. Ni odgovorilo na toženkine navedbe glede višine škode, glede narave odloga izvršbe, glede tožničine dolžnosti zmanjševanja škode in pomena njenih praznih obljub, glede tožničinega neplačevanja dolgov v času odlogov izvršbe, glede njene pasivnosti in brezbriznosti do prodaje nepremičnine na drugi dražbi ter očitnega zavlačevanja s poplačevanjem. Nepravilno je (sicer neobrazloženo) stališče pritožbenega sodišča, ki je v izračunu višine škode upoštevalo tudi shrambo, saj ta že po naravi stvari ni

dom. Tožnica je največja upnika poplačala šele po opravljeni drugi dražbi 15. 5. 2014, drugih pa sploh ne. Protipravnost sodnikovega ravnanja bi morala uveljavljati že v osnovnem postopku, a trditvene in dokazne podlage v tej smeri ni podala. Ni zatrjevala morebitne protipravnosti ravnanja Ustavnega sodišča RS, ki v ravnanju izvršilnega sodišča pri prodaji oziroma domiku tožničine nepremičnine kupcu ni videlo kršitve njene pravice. Zoper sklepa z dne 7. 3. 2014 in 12. 5. 2014, s katerima je bil zavrnjen njen predlog za odlog in omejitev izvršbe, ni vložila ustavne pritožbe. Sklicuje se na odločbe Vrhovnega sodišča RS II Ips 1014/2007, II Ips 220/2017 in II Ips 275/2016 ter odločbo Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 411/2017. Pritožbeno sodišče se glede tega ni opredelilo.

9. Revizija je bila na podlagi 375. člena ZPP vročena tožnici, ki je nanjo odgovorila, in stranskemu intervenientu, ki nanjo ni odgovoril. Tožnica v odgovoru na revizijo v celoti prereka toženkinine revizijske navedbe in se sklicuje na vse dosedanje navedbe. Predlaga, da Vrhovno sodišče revizijo kot neutemeljeno zavrne in potrdi sodbo pritožbenega sodišča, stroškov odgovora na revizijo pa ne priglaša.

Presoja utemeljenosti revizije

10. Revizija je utemeljena.

11. Predmet presoje je odločitev nižjih sodišč glede tožbenega zahtevka za povrnitev premoženjske škode, ki sta jo sodišči izračunali na podlagi listin kot razliko med ocenjeno vrednostjo stanovanja in shrambe ter dobljeno kupnino – to je znesek 57.680 EUR, ne pa zavrnilni del sodbe glede povrnitve nepremoženjske škode v znesku 12.000 EUR, stroškov deložacije in hrambe v znesku 5.927 EUR in zneska 10.000 EUR zaradi uničenih stvari.

12. Revizijsko sodišče je izpodbijano sodbo preizkusilo le v okviru vprašanj, glede katerih je bila revizija dopuščena (371. člen ZPP).

O zastaranju (prvo dopuščeno vprašanje)

13. Določba prvega odstavka 352. člena OZ začetek teka subjektivnega zastaralnega roka za odškodninsko terjatev veže na trenutek, ko je oškodovanec zvedel za škodo in za tistega, ki jo je povzročil. Po utrjenem stališču sodne prakse je ta pogoj izpolnjen, ko so oškodovancu znane (ali bi mu ob običajni skrbnosti mogle biti znane) okoliščine, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti obseg in višino škode.¹⁹ To hkrati pomeni, da bi oškodovanec na podlagi razumne ocene lahko ocenil tudi, da ima njegov odškodninski zahtevak ob takratnem stanju stvari možnost za uspeh.²⁰

14. Tožnica je s tožbo uveljavljala povrnitev premoženjske škode, ki ji je nastala, ker sta bili njeni nepremičnini prodani v izvršilnem postopku za ceno (80.600 EUR), nižjo od ugotovljene vrednosti stanovanja s shrambo (138.280 EUR). Nepremičnini sta bili na podlagi odredbe o prodaji z dne 27. 3. 2014 prodani na drugi javni dražbi 15. 5. 2014 in istega dne domaknjeni kupcu. Tožnica je zoper sklep o domiku vložila pritožbo, ki je bila zavrnjena s sklepom pritožbenega sodišča I Ip I Ip 353/2014 z dne 9. 9. 2014, tožnica pa je bila nato deložirana.

15. Vrhovno sodišče pritrjuje stališču nižjih sodišč, da triletni subjektivni zastaralni rok iz prvega odstavka 352. člena OZ pred pravnomočnostjo sklepa domiku nepremičnin kupcu 15. 5. 2014 ni mogel začel teči, saj tožnica takrat, glede na to da je zoper izdani sklep o domiku vložila pritožbo, še ni mogla vedeti za obstoj škode. Kot je pravilno pojasnilo že pritožbeno sodišče, je pri opredelitvi trenutka subjektivnega

spoznanja relevantno tudi obdobje, ko je imela tožnica možnost razveljaviti učinke javne dražbe, torej (z vložitvijo pritožbe) odvrniti (odpraviti) škodo. Vsaj do trenutka, ko je sklep o domiku postal pravnomočen, je bila torej v negotovosti, ali ji bo škoda sploh nastala. Pomembno je, da je pritožbeno sodišče tožničino pritožbo zoper sklep o domiku, kljub temu da jo je zavrnilo, vsebinsko presojalo, pri tem pa ni bilo ugotovljeno, da bi tožnica z vložitvijo pritožbe zlorabila svojo pravico do pravnega varstva v pravnem postopku.

16. Revizijsko stališče, da bi morala tožnica ob dolžni skrbnosti glede na omejenost pritožbenih razlogov zoper sklep o domiku po tedaj veljavnem ZIZ že ob vložitvi pritožbe vedeti, da s pritožbo ne more uspeti, je z ustavnopravnega vidika pretirano omejujoče, saj zanika smisel pravice do pritožbe (25. člen Ustave), ki je v tem, da pritožniku zagotovi, da pritožbeno sodišče vsebinsko presodi utemeljenost pritožbenih navedb. To stališče revidentke pa ni le zmotno, ampak je tudi nepomembno, kajti trenutek pravnomočnosti sklepa o domiku bi bil za začetek teka subjektivnega zastaralnega roka odločilen tudi, če tožnica pritožbe zoper sklep o domiku sploh ne bi vložila. Pravico do vložitve pritožbe zoper sklep o domiku imajo tudi druge osebe (upniki in potencialni kupci²¹), zato tožnica vse do poteka pritožbenega roka oziroma nastopa pravnomočnosti ni mogla biti gotova glede obstoja škode.

17. Tožnica je tožbo vložila 7. 9. 2017, zato je pravilna odločitev nižjih sodišč, da odškodninska terjatev ni zastarala (pritrudilen odgovor na prvo dopuščeno vprašanje).

O ugotavljanju dejanskega stanja sodišča druge stopnje onkraj tožničine trditvene podlage (drugo dopuščeno vprašanje)

18. V skladu z razpravnim načelom (7. člen ZPP) in komplementarno določbo 212. člena ZPP mora vsaka stranka navesti dejstva in predlagati dokaze, na katere opira svoj zahtevek ali s katerimi izpodbija navedbe in dokaze nasprotne stranke. Stranki sta torej odgovorni, da v zadevi priskrbita ustrezno trditveno podlago (in dokaze, s katerimi naj se ugotovi resničnost zatrjevane trditvene podlage). Vprašanje, katera dejstva morata stranki navesti, se povezuje s problematiko trditvenega in dokaznega bremena. V konkretnem primeru je bilo na tožnici trditveno (in dokazno breme) glede dejstev, ki utemeljujejo zaključek o protipravnosti toženkeinega ravnanja v spornem izvršilnem postopku. Stanje dolga na dan sporne prodaje je bilo tožničino trditveno in dokazno breme, ki mu je po presoji Vrhovnega sodišča zadostila. Revizijski očitek, da je pritožbeno sodišče prekoračilo tožničino trditveno podlago in neutemeljeno ugotavljalo dejansko stanje, ni utemeljen.

19. Tožnica je namreč svoj odškodninski zahtevek pravočasno utemeljevala ne samo z očitki o nepravilnostih izvršilnega postopka (napačni ID znak nepremičnine)²² ampak tudi z navedbami, da je bil njen dolg na dan druge javne dražbe 15. 5. 2014 nesorazmeren vrednosti prodanih nepremičnin, saj je znašal največ 4.500 EUR. Tožnica je tako v tožbi (list. št. spisa 8) navedla, da je njen dolg na dan dražbe 15. 5. 2014 znašal največ 4.500 EUR. Toženka je nato v odgovoru na tožbo (list. št. spisa 24) temu ugovarjala in navedla, da je tožničin dolg znašal 19.278,42 EUR, upoštevajoč obresti pa okoli 30.000 EUR, ter da je tožnica šele 18. 8. 2015, torej tri mesece po opravljeni dražbi, na kateri je bila prodana njena nepremičnina, poravnala terjatev do vodilnega upnika in nato 15. 9. 2015, to je štiri mesece po dražbi, še dolg do toženke. Navedla je tudi (list. št. spisa 24), da tožnica ni substancirala oziroma utemeljila zatrjevane protipravnosti v odškodninskem sporu, zgolj mnenje o utemeljenosti njenih razlogov v predlogu za odlog izvršbe in nestrinjanje z izdanimi odločitvami sodišča ne zadošča. Glede višine premoženjske škode je opozorila (list. št. spisa 25), da tožničin izračun (razlika med ocenjeno vrednostjo stanovanja in shrambe ter prodajno ceno) ni pravilen. Tožnica bi lahko sama poskrbela za boljše

unovčenje zarubljenega premoženja, po takrat veljavnih pravilih izvršilnega postopka pa se je lahko na javni dražbi zarubljeno premoženje prodalo pod ocenjeno vrednostjo. Tožnica je na te navedbe odgovorila v prvi pripravljalni vlogi (list. št. spisa 32, 33) in pojasnila, da je njen dolg na dan izdaje sklepa z dne 7. 11. 2013 z dobrih 42.000 EUR "že takrat padel" na le par tisoč EUR in da je svoje obveznosti izvrševala po svojih zmožnostih, saj sicer toženka 22. 5. 2014 ne bi delno umaknila predloga za izvršbo za plačanih naslednjih 2.500 EUR, še manj pa sporočila, da znaša preostali tožničin dolg le 2.400 EUR. Na dan pravnomočnosti sklepa o domiku naj bi imela tožnica poplačane vse svoje obveznosti in nobenemu od dotedanjih upnikov ni bila več nič dolžna, predvsem pa ne prvemu vodilnemu upniku in prvi pridruženi upnici (toženki). Opozorila je na nesorazmernost med stanjem dolga in vrednostjo prodanih nepremičnin, kar je zatrjevala že v izvršbi. Izrecno je tudi navedla (list. št. spisa 35), da odškodninski zahtevek ne temelji le na nepravilnostih izvršilnega postopka, ampak tudi na nesorazmerju med prodanima nepremičninama in stanjem dolga na dan javne dražbe 15. 5. 2014 ter ponovila, da je dolg na dan javne dražbe znašal le par tisoč EUR. Za ugotovitev stanja dolga na ta dan je predlagala dokaz z izvedencem finančne stroke (list. št. 37, 38). Tožnica je v drugi pripravljalni vlogi navedla še, da je 19. 2. 2018 zaprosila Okrajno sodišče v Piranu za podatek o tem, koliko je znašal njen dolg na dan 15. 5. 2014, in prejela odgovor, da teh podatkov sodišče ne more posredovati, ker z njimi ne razpolaga (list. št. 46). Ponovno je opozorila, da se zaradi nesorazmerno majhnega dolga ne more opraviti izvršba na dolžnikovi nepremičnini (list. št. 48).

20. Tožnica je z navedenimi trditvami zadostila svojemu trditvenemu bremenu glede višine dolga na dan druge javne dražbe in glede zatrjevane nesorazmernosti med stanjem dolga in prodanim stanovanjem s shrambo, ki je bil dom tožnice in njene družine. Res je, da ni navedla konkretne številke dolga na dan 15. 5. 2014, ampak je navedla le, da je dolg znašal "največ 4.500 EUR" in za ugotovitev stanja dolga predlagala dokaz z izvedencem finančne stroke.²³ Vendar pa je treba upoštevati, da je zoper tožnico teklo več izvršilnih postopkov, glede katerih so nastajali tudi dodatni izvršilni stroški in obresti ter da je tožnica svoje obveznosti v teh postopkih delno odplačevala in so bili določeni postopki zaradi umikov upnikov ustavljeni oziroma delno ustavljeni. Zato je v luči teh okoliščin življenjsko in razumljivo, da tožnica (ki očitno točnega zneska dolga na sporni dan ni vedela, ampak je to vedela le približno) ni podala izračuna točnega zneska na sporni dan. Nasprotno stališče bi bilo v obravnavanem primeru do tožnice prestrogo.

21. Glede na navedeno pritožbeno sodišče, s tem ko je v skladu s 355. členom ZPP ugotovilo stanje tožničinega dolga na dan 15. 5. 2014 na podlagi predloženih listinskih dokazov, ki so bili predloženi že v postopku pred sodiščem prve stopnje in glede katerih sta se imeli stranki možnost izjaviti (kar sta tudi storili), ni kršilo določb prvega odstavka 339. člena ZPP, 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP in 22. člena Ustave. Odgovor na drugo dopuščeno vprašanje je negativen.

O protipravnosti ravnanja toženke

Temeljno o odškodninski odgovornosti države za protipravno ravnanje državnega organa

22. Pravica do povračila škode, ki je posledica protipravnega ravnanja izvršilnega sodišča, je ustavno zajamčena (26. člen Ustave). Skladno z njo ima vsak pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem povzroči oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja. Protipravnost ravnanja državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil (v konkretnem primeru izvršilnega sodišča) je osrednja predpostavka odškodninske odgovornosti države. V okviru odškodninske odgovornosti države za sodniške napake pa ima standard protipravnosti ravnanja drugačno vsebino kot v

primeru splošnega civilnega delikta. Ta je podana le, če je ravnanje sodnika v očitnem nasprotju z zakoni ali če je njegova razlaga predpisa namerno v nasprotju z ustaljeno sodno prakso.²⁴ Za presojo protipravnosti je odločilno, ali je sodnik v konkretnem primeru ravnal v nasprotju s profesionalnimi standardi sodniške službe oziroma ali je v danih okoliščinah mogoče konkretno odločitev zagovarjati kot sprejemljivo.²⁵ Ustaljena sodna praksa s protipravnostjo razume le kvalificirano stopnjo napačnosti: nerazumno odstopanje od jasnih določb materialnega prava in uveljavljene sodne prakse; neuporabo povsem jasne določbe zakona ali namerna razlaga predpisa v nasprotju z ustaljeno sodno prakso zaradi pristranskosti; grobo kršenje postopka; napake, ki so povsem zunaj okvira pravno še dopustnega dejanja (v smislu arbitrarnosti oziroma izdaje odločbe zunaj kakršnegakoli z zakonom predvidenega postopka); vrsto hudih postopkovnih napak v postopku, za katerega je že po naravi stvari značilna velika občutljivost.²⁶ Tako napolnjen standard protipravnosti se že izenačuje s primeri sodniške samovolje, ki se navzven kaže kot očitna napačnost, in ki pomeni kršitev pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

23. Odškodninskega tožbenega zahtevka proti državi torej ni mogoče utemeljiti z golim zatrjevanjem, da je izvršilno sodišče v določeni zadevi razišlo napačno. Nepravilno odločanje sodišč namreč samo po sebi še ni protipravno v tem smislu, da bi utemeljilo tožnikovo odškodninsko odgovornost. Sodišče ob odločanju o zahtevku za plačilo odškodnine zaradi domnevno nestrokovnega ravnanja sodnika ne preizkuša ponovno pravilnosti razlogov v domnevno protipravni sodni odločbi. Pomembno je le, ali je odločitev izvršilnega sodišča obremenjena s tako hudo kršitvijo, da lahko govorimo o kvalificirani stopnji napačnosti.²⁷

24. Pri presoji, ali je izvršilno sodišče, s tem ko je na drugi javni dražbi prodalo tožničinu nepremičnino, ravnalo protipravno, je treba upoštevati, kakšno je bilo normativno okolje v času odločanja izvršilnega sodišča. Tožnica je namreč zatrjevala, da njeno stanovanje v izvršilnem postopku ne bi smelo biti prodano, ker bi moralo izvršilno sodišče poseči po milejšem ukrepu ter da je bila vrednost prodanih nepremičnin (stanovanja s shrambo) nesorazmerna glede na stanje njenega dolga.

O materialnopravni podlagi odločanja v spornem izvršilnem postopku

25. V času sporne prodaje tožničinih nepremičnin na drugi javni dražbi še niso veljale določbe Zakona o spremembah in dopolnitvah ZIZ-J,²⁸ Zakona o spremembah in dopolnitvah ZIZ-K,²⁹ Zakona o spremembah in dopolnitvah ZIZ -L³⁰ in Zakona o spremembah in dopolnitvah ZIZ -M.³¹ Odlog izvršbe so urejale odločbe 71. do 75. člena tedaj veljavnega ZIZ³². Po prvem odstavku 71. člena je sodišče na dolžnikov predlog lahko popolnoma ali deloma odložilo izvršbo, če je dolžnik izkazal za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo in da je ta škoda večja od tiste, ki zaradi odloga lahko nastane upniku, v naslednjih primerih: 1. če je zoper odločbo, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba, vložil izredno pravno sredstvo; 2. če je bil vložen predlog za vrnitev v prejšnje stanje v postopku, v katerem je bila izdana odločba, ki je bila podlaga za dovolitev izvršbe; 3. če je bila vložena tožba za razveljavitev arbitražne odločbe, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba; 4. če je bila vložena tožba za razveljavitev poravnave, na podlagi katere je bila dovoljena izvršba; 5. če je dolžnik zoper sklep o izvršbi vložil ugovor; 6. če je dolžnik vložil predlog za razveljavitev potrdila o izvršljivosti; 7. če je bila izvršba odvisna od sočasne izpolnitve kakšne upnikove obveznosti, dolžnik pa je odrekel izpolnitev svoje obveznosti zaradi tega, ker upnik svoje ni izpolnil in tudi ni pokazal pripravljenosti, da jo sočasno izpolni; 8. če je dolžnik ali udeleženec v postopku zahteval odpravo nepravilnosti, ki so bile storjene pri opravljanju izvršbe; 9. če je dolžnik začel pravdo ali drug postopek zaradi nedopustnosti izvršbe. Po drugem odstavku 71. člena je sodišče lahko na predlog dolžnika odložilo izvršbo tudi v drugih primerih, ko so bili za to podani posebno upravičeni razlogi, vendar najdlje za tri mesece in le enkrat. Čas,

za katerega se je izvršba odložila, je bil opredeljen v 74. členu.³³

26. V 169. členu tedaj veljavnega ZIZ pa je bil urejen predlog dolžnika, naj sodišče dovoli izvršbo na druga sredstva ali na drugo nepremičnino. Dolžnik je lahko v osmih dneh od vročitve sklepa o izvršbi predlagal, naj sodišče dovoli drugo sredstvo izvršbe ali naj opravi izvršbo na drugi nepremičnini. Sodišče je ugodilo predlogu, če je dolžnik izkazal za verjetno, da bo terjatev poplačana z drugim izvršilnim sredstvom ali s prodajo druge nepremičnine. Če je dolžnik kot drugo izvršilno sredstvo predlagal izvršbo na plačo, pokojnino, invalidnino ali na druge stalne denarne prejemke, je sodišče ugodilo predlogu, samo če je dolžnik izkazal za verjetno, da bo terjatev poravnana v enem letu od izdaje sklepa o dolžnikovem predlogu.

27. Iz pregleda navedenih določb izhaja, da ZIZ, veljaven v času odločanja izvršilnega sodišča o prodaji tožničinih nepremičnin, še ni urejal dodatnega varstva dolžnika v primerih, ko teče izvršilni postopek na nepremičnino, ki je dolžnikov dom, zaradi izterjave očitno nesorazmerne terjatve. Določba drugega odstavka 71. člena je bila z novelo ZIZ-J najprej spremenjena tako, da odloga na predlog dolžnika ni več pogojevala z verjetnostjo nastanka nenadomestljive ali težko nadomestljive škode, ampak je bila dolžnost sodišča le, da presodi, ali so razlogi, ki jih je dolžnik navedel, posebno upravičeni. Šele v letu 2018, po sporni prodaji tožničine nepremičnine v izvršilnem postopku, so bile z novelo ZIZ-L spremenjene in dopolnjene določbe 71., 74. in 169. člena tedaj veljavnega ZIZ z uvedbo dodatnih možnosti odloga izvršbe; določena je bila tudi možnost odloga po uradni dolžnosti. V letu 2021 je bila nato možnost odloga izvršbe po uradni dolžnosti z novelo ZIZ-M še dodatno dopolnjena, spremenjen je bil tudi čas trajanja odloga,³⁴ tako da lahko sodišče odloži izvršbo iz razloga po 2. točki drugega odstavka 71. člena ZIZ najdlje za šest mesecev in se odlog lahko dovoli večkrat.

28. Odlog izvršbe na predlog dolžnika in po uradni dolžnosti je zdaj urejen v 71. členu ZIZ. Po drugem odstavku 71. člena ZIZ sme sodišče, ne glede na prvi odstavek 71. člena ZIZ, na predlog dolžnika ali po uradni dolžnosti odložiti izvršbo, če so za to podani posebno upravičeni razlogi, med drugim v primeru izvršbe na stanovanje ali stanovanjsko hišo, ki je dolžnikov dom, če gre za izterjavo denarne terjatve, ki je očitno nesorazmerna glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine. Po četrtem odstavku 71. člena ZIZ je odlog v primeru izvršbe na nepremičnino mogoč do izdaje odredbe o prodaji. Izvršba na druga sredstva ali na drugo nepremičnino pa je opredeljena v 169. členu ZIZ. V šestem odstavku tega člena je določena dolžnost sodišča, da pri izvršbi na stanovanje ali stanovanjsko hišo, ki je dolžnikov dom, zaradi izterjave denarne terjatve, ki je očitno nesorazmerna glede na ugotovljeno vrednost nepremičnine, o tem obvesti pristojni center za socialno delo.

Presoja okoliščin konkretnega primera

29. Uvodoma Vrhovno sodišče soglaša s presojo pritožbenega sodišča, da napačna označba nepremičnin z ID znakom v odredbi o prodaji z dne 18. 11. 2013, pa tudi v predhodnih odredbah o prodaji, v okoliščinah konkretnega primera ne izpolnjuje standarda kvalificirane napačnosti ter da neuspeh tretjega dražbenega naroka 7. 1. 2014 ne izvira iz sfere izvršilnega sodišča.³⁵ Kot je pravilno pojasnilo že pritožbeno sodišče, napačno označba ID znaka nepremičnin kupce ni mogla spraviti v zmotu o predmetu prodaje (in o njegovi vrednosti), saj je bil ta v odredbi jasno opisan kot "pokrito parkirišče v skupni parkirni hiši v kletnih prostorih večstanovanjskega objekta na naslovu ...". Vrhovno sodišče se tudi strinja s stališčem pritožbenega sodišča, da dejstvo, da je bilo stanovanje s shrambo prodano na dražbi 15. 5. 2014, odrejeni z odredbo o prodaji, ki je prav tako vsebovala napačen zapis ID znaka stanovanja in shrambe ter pravilen opis predmeta prodaje v naravi, dokazuje, da napačen ID znak predmeta prodaje v

odredbi o prodaji, ob pravilnem opisu predmeta prodaje v naravi, pri zainteresiranih kupcih ne povzroči zmete.

30. Vrhovno sodišče pritrjuje tudi stališču nižjih sodišč, da je bilo delovanje izvršilnega sodišča v konkretnem primeru v skladu z določbami tedaj veljavnega ZIZ, ki še ni urejal odloga izvršbe po uradni dolžnosti in dodatnega varstva dolžnika v primerih, kot je bil obravnavani (ko je tekel izvršilni postopek na nepremičnino, ki je bila tožničin dom) in glede na časovni okvir kot tako tudi pravilno. Nepravilna pa je nadaljnja presoja nižjih sodišč, da je bilo ravnanje izvršilnega sodišča, ko je na drugi javni dražbi prodalo tožničino stanovanje in shrambo, protipravno, ker bi moralo predvideti, "da lahko prodaja stanovanja tožnico pahne v še hujšo socialno stisko in bi lahko s prilagoditvijo dinamike izvršbe tožničnim finančnim možnostim preprečilo poglobitev njene socialne stiske brez sočasnega resnejšega ogrožanja interesov upnikov."

31. Vrhovno sodišče se s to presojo nižjih sodišč ne strinja. Uvodoma je pomembno opozoriti na izhodišče presoje ESČP, da 8. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin praviloma ne priznava pravice, da se zagotovi dom. Slednje tudi ne izhaja iz sodne prakse ESČP.³⁶ Je pa pri odločitvi v konkretni zadevi treba opraviti tehtanje med interesom upnikov na eni strani in interesom tožnice kot dolžnice na drugi strani.

32. Razlog, zaradi katerega je v izvršilnem postopku mogoče poseči v dolžnikove človekove pravice, je uresničitev upnikove pravice do učinkovitega sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Pravica iz prvega odstavka 23. člena Ustave namreč ne zagotavlja zgolj pravice od sodišča zahtevati meritorno, vsebinsko odločitev v nekem sporu, temveč vsebuje tudi pravico zahtevati, da se doseže izvršitev sodne odločbe, s katero je sodišče odločilo o kakšni pravici ali obveznosti. Namen in cilj sodnega varstva sta praviloma dokončno dosežena šele z uresnitvijo določene pravice oziroma pravnega razmerja in ne le z odločitvijo o njegovem obstoju. Ukrepi, ki so na voljo upniku v izvršilnem postopku, ščitijo tudi njegove druge človekove pravice, zlasti lastninsko pravico iz 33. člena Ustave, pa tudi nekatere druge upnikove človekove pravice, ki utegnejo biti v konkretnih primerih ogrožene z dolžnikovo neizpolnitvijo.³⁷

33. Izvršilna dejanja, opredeljena v ZIZ, na drugi strani posegajo v številne ustavno varovane dobrine dolžnika: lastnino, zasebnost, varnost in celo dostojanstvo. Za obravnavani primer je pomembna tudi okoliščina, da lahko prisilna izvršitev terjatve upnika do izpraznitve in izročitve stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom, dolžnika pahne v materialno in eksistenčno negotovost in stisko. To bistveno poslabša kvaliteto njegovega življenja, mu oteži zadovoljevanje potreb in ga prizadene v pravici do osebnega dostojanstva in varnosti iz 34. člena Ustave.³⁸

34. Kot bo pojasnjeno v nadaljevanju, pravično ravnovesje med interesom upnikov in dolžnice glede na okoliščine primera ni bilo porušeno niti ne gre za primer, ko bi bilo ravnanje izvršilnega sodišča obremenjeno s kršitvijo, ki bi izpolnjevala standard kvalificirane napačnosti.

35. Izvršilni postopki zoper tožnico v obravnavani zadevi so trajali že dlje časa. Zoper njo je teklo več izvršilnih postopkov, ki so se začeli (najpozneje) v letu 2010.³⁹ Na podlagi kronološkega poteka izvršilnih dejanj je mogoče skleniti, da je izvršilno sodišče najprej poskušalo z milejšimi izvršilnimi sredstvi, ki pa niso bila uspešna. V skladu s 181. členom tedaj veljavnega ZIZ je z odredbo z dne 28. 5. 2012 odredilo prodajo na javni dražbi 10. 7. 2012 v izvršilnih zadevah štirih upnikov⁴⁰, in sicer glede treh tožničinih nepremičnin (stanovanja, shrambe in garaže) do celote, ki na prvem dražbenem naroku niso bile prodane. Na tožničin predlog je nato v skladu s 169. členom omejilo izvršbo na garažo, kar je bilo zanjo manj

obremenjujoče. Garaže po treh izvedenih javnih dražbah ni bilo mogoče prodati, ker za nakup nepremičnine ni bilo nobenega interesenta. Zato je izvršilno sodišče s sklepom z dne 15. 1. 2014 v skladu z drugim odstavkom 194. člena izvršbo na garaži ustavilo in v skladu z drugim odstavkom 34. člena sklenilo, da bo izvršbo nadaljevalo na drugih dveh nepremičninah. Izvršbo na nepremičnine je nato do 31. 10. 2013 odložilo.⁴¹ Prodajo tožničinega stanovanja in shrambe v izvršilnih zadevah štirih upnikov⁴² do celote je odredilo 12. 2. 2014, vendar nepremičnini na prvi javni dražbi 27. 3. 2014 nista bili prodani. Tožnica je podala predlog za odlog izvršbe in omejitev izvršbe na shrambo,⁴³ ki ga je izvršilno sodišče zavrnilo. Predlog za omejitev izvršbe na shrambo je zavrnilo, ker je ugotovilo, da so njene obveznosti presegle vrednost shrambe. Navedlo je, da je tožnica le pavšalno navajala, da je del terjatve do svojih upnikov že poplačala in da bo v nekaj mesecih v celoti poplačala svoje obveznosti. Za svoje navedbe po oceni izvršilnega sodišča ni predložila izračuna poplačanih in še dolgovanih obveznosti niti nobenega dokaza, s katerim bi izkazala, da ima namen poravnati preostali dolg. Tožničin predlog za odlog izvršbe pa je izvršilno sodišče zavrnilo, ker tožnica ni z verjetnostjo izkazala nastanka nenadomestljive ali težko nadomestljive škode ter da bi bila škoda, ki bi ji nastala, večja od tiste, ki bi zaradi odloga nastala upnikom. Pritožbeno sodišče je odločitev sodišča prve stopnje potrdilo. Pritrdilo je stališču izvršilnega sodišča, ki je tožničin predlog zavrnilo zaradi neizpolnitve trditvenega in dokaznega bremena. Tega tožnica s svojim pritožbenim očitkom o nesorazmernosti med višino vseh terjatev in vrednostjo predmeta izvršbe po mnenju sodišča ne more omajati. Obrazložilo je, da je trditveno in dokazno breme v zvezi s tem, da bodo samo nekateri predmeti zadoščali za poplačilo vseh terjatev, na dolžniku in da je zato na dolžnici, da se odloči, ali bo pasivna in se bo izvršba opravila v dovoljenem obsegu ali pa bo predlagala omejitev izvršbe in pri tem ravnala s potrebno postopkovno skrbnostjo ali pa sama poskrbela za unovčenje (dela) svojega premoženja in upnikom prostovoljno plačala vse terjatve. Stanovanje in shramba sta bila nato prodana na drugi javni dražbi 15. 5. 2014 in istega dne domaknjena kupcu za ceno 80.600 EUR (izvršba je bila namreč takrat odložena samo za upnika C. C., ne pa tudi za upnika D., d. d., in Republiko Slovenijo).⁴⁴

36. Izvršilno sodišče je v izvršilnem postopku torej ravnalo v skladu z določbami tedaj veljavnega ZIZ. Najprej je omejilo izvršbo na drugo nepremičnino (garažo) in šele potem, ko ta ni bila uspešna, nadaljevalo z izvršbo na stanovanje in shrambo. Izvršbo je večkrat odložilo, izvršilni postopki zoper tožnico so tekli že dlje časa (začeli so se najkasneje v letu 2010), njen dolg (7.923,69 EUR oziroma 4.523,69 EUR, upoštevajoč le terjatev upnika D., d. d., ki ni predlagal odloga izvršbe), pa ni bil minimalen. Tožnica tudi ni zatrjevala, da bi bil mogoča izvršba na kakšna druga izvršilna sredstva (plačo, TRR), s predlaganim odlogom in omejitvijo izvršbe pa ni bila uspešna. Izvršilno sodišče je namreč presodilo, da tožnica ni navedla stanja dolga, glede omejitve na shrambo pa je bilo jasno, da glede na vrednost shrambe njena prodaja ne bi zadoščala za poplačilo njenih dolgov.

37. Glede na opisane okoliščine konkretnega primera po presoji Vrhovnega sodišča izvršilnemu sodišču ni mogoče očitati, da je ravnalo protipravno, teža posega (v tožničino pravico do doma) pa je bila sorazmerna zasledovanemu cilju (poplačilo upnikov).

38. Tožnica in tudi nižji sodišči so se sklicevali na stališča ESČP, ki so se izoblikovala v zadevi Vaskrsić proti Sloveniji z dne 25. 4. 2017 (pritožba št. 31371/12). Vrhovno sodišče pojasnjuje, da dejansko stanje v citirani zadevi ni primerljivo z obravnavano zadevo. V zadevi Vaskrsić je bila glavnica dolga 124 EUR (skupaj z obrestmi in stroški izvršbe pa cca 500 EUR), izvršilni predlog za izterjavo dolga s prodajo dolžnikove hiše je podal le en upnik (15. 6. 2010), potem ko se je izvršba s prodajo dolžnikovih premoženj izkazala za neuspešno. Izvršilno sodišče je hišo prodalo na drugi javni dražbi za polovico tržne vrednosti že 18. 11. 2010, pred tem pa ni pretehtalo nobenih drugih ukrepov, ki bi nadomestili sodno prodajo hiše,

kljub temu da je bil dolžnik očitno zaposlen ter je prejemal mesečni dohodek in je drugi upnik medtem uspešno izterjal precej višji dolg z rubežem sredstev na njegovem bančnem računu. Poleg tega je upnik, ki je predlagal nepremičninsko izvršbo, skoraj mesec dni pred drugo dražbo predlagal, da se izvršba opravi z rubežem dolžnikove plače in bančnega računa, o čemer izvršilno sodišče do druge javne dražbe ni odločilo, čeprav je pred tem odločitve sprejemalo precej hitro. ESČP je zato presodilo, da bi moralo izvršilno sodišče glede na nepopravljive posledice sodne prodaje za dolžnika pravočasno odločiti o predlogih upnika ter sprejeti ukrepe za odlog ali odpoved dražbe. Po presoji ESČP ni bilo izkazano, da je bila sodna prodaja dolžnikove hiše nujen ukrep za zagotovitev izterjave dolga. Ugotovilo je kršitev 1. člena protokola št. 1 EKČP, ker upošteva navedene ugotovitve, zlasti nizko vrednost dolga, izterjanega s sodno prodajo dolžnikove hiše, ter dejstva, da državni organi niso upoštevali drugih primernih in manj skrajnih ukrepov, država ni vzpostavila pravičnega ravnotežja med zasledovanim ciljem in ukrepom, uporabljenim v izvršilnem postopku proti pritožniku.

39. V obravnavani zadevi je tožničin dolg v času druge dražbe znašal 4.523,69 EUR (oziroma 7.923,69 EUR), torej ni šlo za minimalno vrednost dolga,⁴⁵ izvršilno sodišče pa je najprej poseglo po milejšem izvršilnem sredstvu in omejilo izvršbo na drugo nepremičnino (garažo), z izvršbo na stanovanje pa je nadaljevalo, ker izvršba na garažo ni bila uspešna. Izvršba je bila v obravnavani zadevi večkrat odložena - sama nepremičninska izvršba je do prodaje tekla tri leta -, medtem ko se je v zadevi Vaskrsić celotna izvršba odvila v roku enega leta in pol. V obravnavani zadevi tožnica tudi ni dokazala, da bi bila uspešna izvršba z drugim izvršilnim sredstvom (rubežem njene plače ali bančnega računa) oziroma da bi to v izvršilnem postopku sploh predlagala, kar je bila ena od odločilnih okoliščin v zadevi Vaskrsić.

40. Omenjeno je že bilo, da ESČP kljub posegu v lastninsko pravico (oziroma v mirno uživanje premoženja) in pravico do spoštovanja doma ne odklanja možnosti nepremičninske izvršbe same po sebi, zahteva le, da je treba pretehtati sorazmernost posega z legitimnim ciljem. Vrhovno sodišče se sprašuje, kaj bi povprečno strokoven in vesten sodnik, potem ko so bile izčrpane možnosti na podlagi tedaj veljavnega ZIZ, še lahko storil poleg ukrepov za varstvo dolžnice, ki so bili sprejeti. V okoliščinah, ko ni šlo za minimalen dolg, ko je bila nepremičninska izvršba že večkrat odložena in je potekala dolgo časa, drugi izvršilni predmeti in sredstva pa bodisi niso zadoščali za poplačilo upnikov bodisi niso bili predlagani, izvršilnemu sodišču glede na tedaj veljavne določbe ZIZ ni preostalo drugega, kot da nadaljuje z izvršbo na tožničino stanovanje. Sodna prodaja tožničinega stanovanja je bila v obravnavani zadevi zato nujen ukrep za uresničitev upnikove pravice do učinkovitega sodnega varstva. Vrhovno sodišče pri tem ni spregledalo razlikovalne okoliščine med obravnavano zadevo in zadevo Vaskrsić, ki se kaže v dejstvu, da tožnica glede dejanske ugotovitve nižjih sodišč, ob upoštevanju dinamike poplačevanja dolgov s postopnim zmanjševanjem obveznosti, ne spada v kategorijo dolžnikov, ki se izogibajo postopku in plačilu dolgov. Očitno pa se je premalo zavedala, da je izvršilni postopek strogo formaliziran postopek, v katerem lahko premajhna skrbnost dolžnika v ključni fazi postopka pripelje do nepovratnih posledic - prisilne izvršitve terjatve z izpraznitvijo in izročitvijo stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom. Izvršilno sodišče glede na vse navedeno in ob upoštevanju tedanjih pravil izvršilnega postopka ni imelo zakonskega vzvoda, da bi preprečilo prodajo tožničinega stanovanja in shrambe na drugi javni dražbi.

41. Odgovor na tretje dopuščeno revizijsko vprašanje je torej negativen. Upošteva okoliščine konkretnega primera ni pravilna materialnopravna presoja, da je bilo ravnanje toženke protipravno oziroma da je bil poseg v tožničino pravico do spoštovanja doma nesorazmeren ukrep za varstvo interesov njenih upnikov. Ker je Vrhovno sodišče reviziji ugodilo že na podlagi tretjega zastavljenega vprašanja, se s četrtem vprašanjem ni ukvarjalo.

Odločitev o reviziji

42. Ker ni podana protipravnost ravnanja toženke, je tožničin tožbeni zahtevek za plačilo 57.680 EUR neutemeljen. Vrhovno sodišče je zato reviziji ugodilo in izpodbijano sodbi spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek (tudi v tem delu) zavrnilo (prvi odstavek 380. člena ZPP).

Odločitev o stroških postopka

43. Če sodišče spremeni odločbo, zoper katero je bilo vloženo pravno sredstvo, odloči o stroških vsega postopka (drugi odstavek 165. člena ZPP). Ker je tožnica po odločitvi revizijskega sodišča v celoti propadla, sama krije svoje stroške vseh stopenj pravnega postopka. Skladno z načelom uspeha mora toženki povrniti njene stroške celotnega postopka, stranskemu intervenientu pa stroške pred nižjima sodiščema.

44. Revizijsko sodišče je izhajalo iz opredelitve stroškov, ki sta jih toženki in stranskemu intervenientu za postopek pred sodiščem prve in druge stopnje kot potrebne priznali nižji sodišči (glej 27. točko obrazložitve prvostopenjske sodbe in 26. točko obrazložitve drugostopenjske sodbe), in vrednosti spornega predmeta 57.680 EUR. Za postopek pred sodiščem prve stopnje toženki tako pripada povračilo v znesku 4.089,53 EUR in za postopek pred sodiščem druge stopnje 687,75 EUR (1.125 točk za pritožbo po 1. točki tar. št. 21 Odvetniške tarife - v nadaljevanju OT in 21,25 točk za materialne izdatke za stranko po 11. členu OT), skupno torej znesek 4.777,28 EUR. Stranskemu intervenientu pripada povračilo za postopek pred sodiščem prve stopnje v znesku 2.981,61 EUR in pred sodiščem druge stopnje v znesku 223,99 EUR, skupno torej znesek 3.205,60 EUR.

45. Odločitev, da tožnica sama krije svoje stroške revizijskega postopka, temelji na prvem odstavku 165. člena ZPP in prvem odstavku 154. člena ZPP in je zajeta z izrekom o ugoditvi toženkine revizije, s katero sta bili sodbi nižjih sodišč spremenjeni tako, da je bil tožničin tožbeni zahtevek za plačilo 57.680 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe v celoti zavrnjen. Tožnica mora toženki povrniti njene stroške revizijskega postopka v znesku 1.164,98 EUR (562,5 točk za predlog za dopustitev revizije po 4. in 5. točki tar. št. 22 OT⁴⁶, 1.350 točk za revizijo po 3. točki tar. št. 22 in 29,13 točk za materialne izdatke za stranko po 11. členu OT).

46. Tožnica mora odmerjene pravdne stroške plačati v petnajstdnevem paricijskem roku, ki začne teči naslednji dan po vročitvi te sodbe (prvi, drugi in tretji odstavek 313. člena ZPP), v primeru zamude dolguje tudi zakonske zamudne obresti, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti do plačila

Sestava senata in glasovanje

47. Vrhovno sodišče je odločalo v senatu, navedenem v uvodu odločbe. Odločbo je sprejelo soglasno (sedmi odstavek 324. člena ZPP).

¹ ID znak 000-000-23 (prej 000-000-42).

² ID znak 000-000-24 (prej 000-000-43).

³ ID znak 000-000-25 (prej 000-000-44).

⁴ Tožnica je 19. 6. 2012 podala predlog za omejitev izvršbe, v katerem so bile napačno povzete ID številke nepremičnin (za garažo je bil naveden ID znak shrambe, za stanovanje je bil naveden ID znak garaže, za shrambo pa ID znak stanovanja).

⁵ Pred tem je izvršilno sodišče garažo neuspešno skušalo najprej prodati na prvi javni dražbi 5. 11. 2012, ko ni pristopil nihče od potencialnih kupcev, in nato na drugi javni dražbi 10. 12. 2012, ko nepremičnina ni bila prodana, varščina ni bila plačana in ni pristopil nihče od predkupnih upravičencev.

⁶ Dejansko je to bil ID znak shrambe.

⁷ Za nakup nepremičnine ni bilo nobenega dražitelja.

⁸ Gre za ID znak stanovanja.

⁹ Gre za ID znak garaže.

¹⁰ Upnica E., d. o. o., ki se sicer v listinah navaja kot pridružena upnica, ni predlagala izvršbe na stanovanje, zato ni bila upravičena do poplačila svojih terjatev iz sredstev kupnine.

¹¹ Izvršilno sodišče je s tem povzelo izjavo upnika, da znaša njegova terjatev na dan 6. 6. 2013 4.523,69 EUR.

¹² V njej je zatrjevala postopkovne kršitve: izvršilno sodišče ni ustrezno upoštevalo, da je bilo s predlogom vodilnega upnika za odlog izvršbe in s sporočilom dolžnice, da odplačuje svoje obveznosti, seznanjeno tik pred dražbo 15. 5. 2014; drugi upniki niso bili pozvani k podaji stališča o izpeljavi razpisane dražbe.

¹³ Pisne napake glede medsebojno zamenjanih znakov nepremičnin je izvršilno sodišče saniralo s sklepom z dne 9. 6. 2016.

¹⁴ V predlogu za omejitev in odlog izvršbe z dne 19. 2. 2014 je med drugim navedla: da bi prodaja stanovanja resno ogrozila njeno prežvljanje in nasploh življenje, ker nima drugih stanovanjskih prostorov; da z delnimi poplačili, ki so skladna z njenimi finančnimi možnostmi, zmanjšuje svoje obveznosti; da pomeni prodaja (glede na višino preostanka dolga) nesorazmeren poseg v njeno premoženje; da je vlada pristojnemu ministrstvu naložila, da pripravi spremembe ZIZ v zvezi z izvršbo na nepremičnine, ki so dolžnikov dom.

¹⁵ Sklep o domiku je namreč mogoče izpodbijati le zaradi kršitev predpisov o dražbi, tožnica pa je v pritožbi zoper sklep o domiku zatrjevala le svojo domnevno finančno in socialno stisko in da naj bi dolgove obročno odplačevala.

¹⁶ Ustavno sodišče RS s sklepom Up-740/14-10 z dne 15. 11. 2014 njene ustavne pritožbe zoper sklep o domiku z dne 15. 5. 2014 ni sprejelo v obravnavo.

¹⁷ Izvršba na tožničino plačo ni bila mogoča, ker ni bila zaposlena, prilivov na bančne račune ni imela, sodišče je trikrat neuspešno prodajalo parkirno mesto ter je odlašalo s prodajo stanovanja s shrambo, shrambe same pa ni moglo prodajati, ker je bila vrednost prenizka, prodajo stanovanja s shrambo je nato odredilo po več letih (izvršilni postopki so se začeli leta 2009) kot skrajni ukrep.

¹⁸ Odločba ESČP v zadevi Vaskrsič in odločba Ustavna sodišča RS Up-619/17 sta bili izdani šele v letu 2017.

¹⁹ Glej na primer sodbi II Ips 399/2005 z dne 10. 5. 2007 in III Ips 63/2014 z dne 15. 7. 2014, tč. 22.

²⁰ Sklep III Ips 38/2021 z dne 20. 4. 2022 .

²¹ Pritožbo zoper sklep o domiku je vložila tudi toženka. Iz zapisnika o drugi javni dražbi z dne 15. 5. 2014 (priloga A32 spisa) izhaja, da se je dražbe udeležilo pet potencialnih kupcev.

²² Pritožbeno sodišče je presodilo, da napačna označba ID znaka v odredbi o prodaji ne pomeni protipravnega ravnanja izvršilnega sodišča. To vprašanje glede na začrtan obseg dopuščenih vprašanj sicer ni del revizijskega preizkusa.

²³ Od izvršilnega sodišča je sicer poskušala pridobiti podatek, koliko je znašal dolg na sporni dan, vendar pri tem ni bila uspešna. Sodišče ji je namreč odgovorilo, da je ta podatek znan le tožnici in upnikom. Gre za dopis Okrajnega sodišča v Piranu z dne 22. 2. 2018 (priloga A5).

²⁴ Npr. v primerih samovolje pri razlagi (materialnega in procesnega) prava, pri očitno napačnem ugotavljanju dejanskega stanja, zlorabi oblasti, korupciji ipd.

²⁵ O tem se je Vrhovno sodišče izreklo že večkrat, npr. v odločbah II Ips 79/2014, II Ips 195/2012, II Ips 448/2010, II Ips 200/2010, II Ips 257/2015.

²⁶ Primerjaj sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 200/2010 in tam citirane odločbe.

²⁷ Primerjaj sodbo Vrhovnega sodišča II Ips 36/2018.

²⁸ Ur. l. RS, št. 53/14.

²⁹ Ur. l. RS, št. 54/15.

³⁰ Ur. l. RS, št. 11/18.

³¹ Ur. l. RS, št. 36/21.

³² Ur. l. RS, št. 51/98, 11/99 - odl. US, 89/99 - ZPPLPS, 11/01 - ZRacS-1, 75/02, 87/02 - SPZ, 70/03 - odl. US, 16/04, 132/04 - odl. US, 46/05 - odl. US, 96/05 - odl. US, 17/06, 30/06 - odl. US, 69/06, 115/06, 67/07 - ZS-G, 93/07, 37/08 - ZST-1, 45/08 - ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 14/12, 17/13 - odl. US.

³³ Po prvem odstavku 74. člena je odlog, če je bila izvršba odložena zato, ker je dolžnik ali tretji vložil kakšno pravno sredstvo (71. in 73. člen, 11. člen Zakona o državnem tožilstvu), trajal do konca postopka o pravnem sredstvu. Po drugem odstavku 74. člena je sodišče, če je odložilo izvršbo na dolžnikov predlog iz kakšnega drugega razloga, določilo čas odloga glede na okoliščine primera. Po tretjem odstavku 74. člena je sodišče oziroma izvršitelj, če je odlog izvršbe predlagal upnik, izvršbo odložilo za toliko časa, za kolikor je upnik predlagal. Po četrtem odstavku 74. člena sodišče, če je upnik predlagal odlog izvršbe v primeru, v katerem je treba izvršbo zahtevati v določenem roku, ni smelo odložiti izvršbe za daljši čas.

³⁴ Posledica odločbe Ustavnega sodišča U-I-171/16-15, Up-793/16-25 z dne 11. 7. 2019.

³⁵ Vprašanje napačne označbe nepremičnin sicer ni predmet revizijskega preizkusa.

³⁶ Primerjaj odločbo ESČP v zadevi Chapman proti Veliki Britaniji z dne 18. 1. 2001 (pritožba št.27238/95). ESČP je v obrazložitvi med drugim navedlo tudi, da je sicer zaželeno, da ima vsak človek prostor, v katerem lahko dostojanstveno živi, vendar na žalost v državah pogodbenicah veliko ljudi nima doma. Ali države zagotavljajo sredstva, da imajo vsi dom, je politična in ne sodna odločitev (glej 99. točko obrazložitve).

³⁷ Tako Ustavno sodišče v odločbi U-I-171/16-15 z dne 11. 7. 2019 (15. točka obrazložitve).

³⁸ Tako Ustavno sodišče v odločbi U-I-171/16-15 z dne 11. 7. 2019 (16. točka obrazložitve).

³⁹ Sodišče prve stopnje je ugotovilo (glej 14. točko obrazložitve sodbe sodišča prve stopnje), da je bila s sklepom Okrajnega sodišča v Piranu VL 198274/2010 z dne 30. 12. 2010 dovoljena izvršba zoper tožnico kot dolžnico v izvršilni zadevi upnika F., d. o. o. Toženka je v prvi pripravljalni vlogi navedla, da je bila prva izvršba zoper tožnico sprožena že v letu 2009, tožnica pa tega ni izrecno prerekala. Po ugotovitvah sodišča prve stopnje (natančneje glej 14. točko obrazložitve) je šlo za izvršbe naslednjih upnikov: družbe F., d. o. o., družbe A., d. o. o., družbe G., d. d., družbe B., d. d., C. C., družbe E., d. o. o., in družbe D., d. d., Republika Slovenija.

⁴⁰ Šlo je za upnike A., d. o. o., B., d. d., C. C. in Republika Slovenija

⁴¹ Dva upnika sta namreč umaknila izvršilna predlog (A., d. o. o., in B., d. d.), Republika Slovenija pa je sporočila, da je tožnica svojo obveznost delno poravnala (v tem delu je izvršilno sodišče delno ustavilo izvršbo), preostanek pa se je zavezala plačati v roku dveh mesecev, zato je predlagala preklic dražbe, razpisane za 4. 7. 2013.

⁴² Šlo je za upnike C. C., Republika Slovenija, D., d. d., in E., d. o. o. - slednji sicer ni predlagal izvršbe na stanovanje, ampak le na shrambo.

⁴³ Priloga spisa A 35.

⁴⁴ Pred drugim prodajnim narokom je bila s sklepom z dne 8. 5. 2014 na predlog upnika iz vodilne izvršilne zadeve C. C. (njegova začetna terjatev je znašala 6.300 EUR) izvršba zanj odložena do 4. 7. 2014. Tožnica je končno plačilo izvedla po drugem prodajnem naroku, 5. 8. 2014. Tožnica je pred drugim

prodajnim narokom izvedla tudi dve delni plačili na račun dolga do Republike Slovenije (njena začetna terjatev je znašala 8.555,64 EUR), ki je 22. 5. 2014 (po drugem prodajnem naroku) umaknila predlog za izvršbo za plačanih 2.500 EUR in ob tem izvršilnemu sodišču sporočila, da znaša njena terjatev še 2.400 EUR ter predlagala odlog izvršbe do 15. 9. 2014, ki mu je sodišče ugodilo s sklepom z dne 30. 5. 2014. Republika Slovenija je nato 15. 9. 2014 (torej že po drugem prodajnem naroku) izvršilno sodišče obvestila o tem, da je dolžnica poplačala vse svoje obveznosti, ter umaknila izvršilni predlog.

⁴⁵ Hrvaška novela zakona o izvršbi (*Ovršni zakon*) iz leta 2017 uvedla načelo pravičnega ravnotežja med interesi upnika in dolžnika. Ko proučuje pravično ravnotežje, mora sodišče skladno z zakonom upoštevati specifične okoliščine konkretnega primera, kot so na primer sorazmernost zahtevka in vrednost prodajane nepremičnine, obstoj drugega premoženja, ki ga ima dolžnik, upravičen interes upnika za nujno plačilo zahtevka in dolžnikovo soglasje, da se zahtevki poplača s prodajo določenega premoženja. Novela je določila tudi, da nepremičnine ne smejo biti prodane, če je upnikov zahtevki manjši kot 20.000,00 HRK (2.660,00 EUR). Zadevna določba 80.b člena je bila z novelo zakona iz leta 2020 (NN 131/2020 z dne 27. 11. 2020. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_11_131_2487.html) spremenjena in znesek povišan na 40.000,00 HRK (5.320,00 EUR).

⁴⁶ Po 5. točki tar. št. 22 OT se 50 % odvetniških stroškov iz prejšnje točke (torej 4. točke, ki določa točke za predlog za dopustitev revizije) všteje v odvetniške stroške iz 3. točke (ki določa točke za revizijo) te tarifne številke.

Datum zadnje spremembe: 12.03.2025